SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA L. A. GEELHOEDA, predstavljeni 14. oktobra 2004[1]

I – Uvod

1. Ta zadeva se nanaša na pritožbo, ki sta jo vložila Peter Biegi Nahrungsmittel GmbH (v nadaljevanju: Biegi) in Commonfood Handelsgesellschaft für Agrar-Produkte mbH (v nadaljevanju: Commonfood) zoper sodbo Sodišča prve stopnje z dne 17. septembra 2003 v združenih zadevah T-309/01 in T-239/02. S to sodbo je Sodišče prve stopnje zavrnilo tožbi za (delno) razglasitev ničnosti dveh odločb Komisije.

2. Zadeva T-309/01 se je nanašala na Odločbo Komisije K(2001) 2533 z dne 14. avgusta 2001 (REC 4/00), v kateri je bilo ugotovljeno, da je bila upravičena naknadna vknjižba uvoznih dajatev, ki niso bile zaračunane družbi Biegi za uvoz perutninskega mesa s Tajskega v času od 13. do 18. julija 1995 in od 4. do 22. septembra 1995. Opozarjam, da naknadna izterjava za september 1995 v tej zadevi ni bila sporna. V zadevi T-239/02 je šlo za Odločbo Komisije C(2002) 857 z dne 5. marca 2002 (REC 4/01), ki je vsebovala enako ugotovitev, vendar za Commonfood, in sicer za uvoz z dne 24. julija 1995.

3. Pritožba je – tako kot prejšnji tožbi pri Sodišču prve stopnje – omejena na naknadno izterjavo za uvozne dajatve za julij 1995 v znesku 218.605,65 DEM v zadevi T-309/01 in v znesku 222.116,06 DEM v zadevi T-239/02.

4. Ozadje te zadeve, ki sta jo začela dva najpomembnejša uvoznika kurjega mesa v Nemčiji, je takšno. Nemški predpisi so 1. julija 1995 za uvoz kurjega mesa predpisali ničodstotno uvozno carino, ne da bi bilo iz nacionalnega pravila razvidno, da je za tarifo nič potrebna uvozna licenca. Ta opustitev v nacionalnem pravilu se je sklicevala na nepravilno razlago carinskih predpisov Skupnosti. Družbi Biegi in Commonfood sta nato

1 — Jezik izvirnika: nizozemščina.

prijavljali uvoz različne pošiljke kurjega mesa s Tajskega in pristojni nemški carinski urad jima je zagotavljal oprostitev carine. Navedeno nacionalno pravilo je bilo 22. avgusta 1995 spremenjeno z učinkom za nazaj, in sicer tako, da je bilo za uveljavljanje tarife nič treba predložiti uvozno licenco. Iz tega je sledila naknadna izterjava.

II – Pravni okvir

5. V tem postopku je osrednja določba člen 220(2)(b) Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti.[2] Za to zadevo predmetni del določbe pravi:

„(2) [...] se naknadna vknjižba ne opravi, če:

[...]

b) se zakonsko dolgovani znesek dajatev ni vknjižil zaradi napake carinskih organov in če carinski dolžnik te napake ni mogel odkriti in je ravnal v dobri veri in upošteval vse določbe o carinski deklaraciji, predvidene v veljavni zakonodaji;

[...]“

Za natančno ponazoritev pravnega okvirja napotujem na točke od 1 do 7 sodbe Sodišča prve stopnje.

6. Dejansko stanje in postopek sta predstavljena v točkah od 8 do 18 sodbe Sodišča prve stopnje. Povedano na kratko, uvoznika perutninskega mesa sta proti naknadni izterjavi vložila tožbo pri Finanzgericht Bremen. Na predlog tega sodišča so nemški organi zaprosili Komisijo, naj odloči, ali je na podlagi člena 220(2)(b) carinskega zakonika v sporu med carinsko upravo ter družbama Biegi in Commonfood upravičeno, da se ne

2 — UL L 302, str. 1, v nadaljevanju: carinski zakonik.

opravi naknadna vknjižba uvoznih dajatev.[3] Tožba pri Sodišču prve stopnje je usmerjena zoper odločbi Komisije, ki na zastavljeno vprašanje odgovarjata negativno.

III – Sodba Sodišča prve stopnje

7. V točkah 55 do 84 sodbe Sodišče prve stopnje presoja prvi tožbeni razlog pritožnikov: kršitev člena 220(2)(b) carinskega zakonika. Ta tožbeni razlog je Sodišče prve stopnje zavrnilo, saj na sodni praksi utemeljeni pogoj, ki bi pristojnim organom omogočal opustitev naknadne vknjižbe, ni bil izpolnjen: napaka pristojnih organov bi morala biti taka, da je dolžnik dajatev, ki je ravnal v dobri veri, upravičeno ne bi mogel odkriti (točka 55 sodbe).

8. V točki 61 Sodišče prve stopnje navede: „Glede na sodno prakso je odkrito napako pristojnih carinskih organov potrebno oceniti glede na naravo napake, glede na poklicne izkušnje gospodarskega udeleženca in glede na njegovo skrbnost."

9. Naravo napake je treba oceniti glede na kompleksnost zadevnega pravila (točka 62 sodbe). V točkah od 63 do 67 sodbe Sodišče prve stopnje pojasnjuje, da navedeno pravilo ni bilo tako kompleksno. Poleg tega sta pritožnika izkušena poklicna gospodarska subjekta, glede katerih se domneva, da naj bi se zavedala pomembnosti uvozne licence za pridobitev prednosti tarifne kvote. Pritožnika naj bi tudi dejansko vzpostavila povezavo med licenco in kvoto ter se obrnila na nemške organe, da bi odpravila svoj dvom (točke od 69 do 72 sodbe). V točki 73 Sodišče prve stopnje navaja: „Skrbnost gospodarskega subjekta je v tem primeru izkazana s tem, da se subjekt ob dvomu, ali je za uveljavljanje preferencialne tarifne kvote potrebna uvozna licenca, informira in si skuša kolikor mogoče razjasniti, ali so njegovi dvomi upravičeni."

10. Po mnenju Sodišča prve stopnje skrbnost v vsakem primeru zahteva, da se izkušeni gospodarski subjekt ne zanaša izključno na navedbe nacionalne carinske tarife. Carinski predpisi Skupnosti so edino pozitivno pravo na navedenem področju in domneva se, da ga vsi poznajo. Priročnik nacionalne carinske tarife naj bi imel samo značaj navodila za carinsko odpravo (točka 75 sodbe). Ne zadošča, da se gospodarski subjekt zanaša na nepravilne telefonske informacije. Ravno tako ni sprejemljiva trditev pritožnikov, da nista imela dovolj časa, da bi pristojne organe zaprosila za

3 — V skladu s postopkom iz člena 871 Uredbe Komisije (EGS) št. 2454/93 z dne 2. julija 1993 o določbah za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL L 253, str. 1).

pisno razjasnitev pravnega položaja. Sodišče prve stopnje meni, da sta imela prizadeta v navedenem primeru zadosti časa. Če bi pritrdili njuni trditvi, bi to pomenilo, da bi dolžna skrbnost navedenega gospodarskega udeleženca, kot jo opredeljuje sodna praksa, izgubila vsak smisel (točke od 76 do 83 sodbe).

IV – Prvi pritožbeni razlog

A – *Pritožbeni razlogi in trditve*

11. V pritožbi pritožnika kot prvi pritožbeni razlog navajata, da je Sodišče prve stopnje kršilo pravo Skupnosti, s tem ko je napačno uporabilo člen 220(2)(b) carinskega zakonika. Sodišče prve stopnje je po njunem mnenju sodbo nepravilno oprlo na to, da bi pritožnika lahko sama odkrila napako pristojnih carinskih organov. V izpodbijani sodbi naj bi Sodišče prve stopnje postavilo prevelike zahteve glede dolžne skrbnosti gospodarskega subjekta. Poleg tega naj bi Sodišče prve stopnje ne upoštevalo kompleksnosti pravila, ki se uporablja.

12. Pritožnika zatrjujeta, da je namen zadevnega določila zaščititi legitimno pričakovanje dolžnika dajatev glede tega, da so vsi dejavniki, pomembni pri odločitvi, ali naj se naknadna izterjava carine opravi ali ne, pravilni.[4] Za presojo naj bi bilo pomembno, da so organi pri svojih napakah določeno časovno obdobje vztrajali. Ne samo da je bilo izpodbijano nacionalno pravilo pomanjkljivo, temveč naj bi organi med več telefonskimi pogovori vztrajali pri nepravilnih stališčih. Gre za najvišje nacionalne carinske organe, ki naj bi skoraj dva meseca zagovarjali zmotno mnenje. V zvezi s tem se pritožnika sklicujeta tudi na to, da priloga k Uredbi Komisije (ES) št. 1359/95 z dne 13. junija 1995[5] ne določa, da je treba za pridobitev tarifne kvote za zamrznjene kose perutnine zadovoljiti tudi druge zahteve Skupnosti, kot je recimo obveza za predložitev uvozne licence.

13. Za gospodarske subjekte, tudi za izkušene, naj napaka organov ne bi bila razvidna. Pritožnika menita, da naj bi ravnala s potrebno skrbnostjo, ki jo zahteva sodna praksa, saj sta se pri organih večkrat pozanimala o uvozni licenci, s čimer sta jim dala možnost, da bi napako popravili.

4 — Glej sodbo z dne 14. novembra 2002 v zadevi C-251/00 (Ilumitrónica, Recueil, str. I-10433, točka 39).

5 — Uredba Komisije (ES) št. 1359/95 z dne 13. junija 1995 o spremembi prilog I in II k Uredbi Sveta (EGS) št. 2658/87 o tarifni in statistični nomenklaturi ter skupni carinski tarifi in o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 802/80 (UL L 142, str. 1).

14. Komisija zagovarja stališče, da pritožba – in s tem tudi prvi pritožbeni razlog – ni dopustna, ker pritožnika ponavljata pritožbene razloge in dokaze, ki so že bili predloženi Sodišču prve stopnje. Poleg tega naj bi se pritožba nanaša na presojo dejanskega stanja, na primer glede vprašanja kompleksnosti pravila ali trajanja napake.

15. Komisija podredno meni, da je pritožba neutemeljena. V odgovoru na pritožbo navaja trditve, primerljive trditvam, na katere je Sodišče prve stopnje oprlo sodbo.

B – *Dopustnost*

16. Menim, da je prvi pritožbeni razlog dopusten. Sodišče je s sodno prakso sicer potrdilo, da pritožba, ki samo ponovi pred Sodiščem prve stopnje predložene pritožbene razloge in dokaze, ni dopustna; vendar tega pogoja ni mogoče razlagati tako, da bi postopek s pritožbo izgubil smisel. V postopku s pritožbo se lahko izpodbija pravna presoja Sodišča prve stopnje.[6] Poleg tega se ne strinjam s Komisijo, da pritožba zadeva presojo dejanskega stanja. Pritožba dejansko zadeva pojasnitev razlage, ki jo je sodna praksa podala glede člena 220(2)(b) carinskega zakonika.

C – *Temelj*

17. V obravnavani zadevi se ugotavlja, koliko poklicni in izkušen uvoznik – v tem primeru uvoznik piščančjega mesa – lahko zaupa carinskim organom, če ti carinski zakonik Skupnosti razlagajo nepravilno.

18. Najprej, v obravnavani zadevi se dejansko ne zastavlja povsem novo vprašanje. Sodišče v podobnih zadevah pogosto odloča o tem, do katere mere se lahko napaka organov naknadno pripiše podjetjem. Izhodišče Sodišča je, da se napaka organov lahko pripiše podjetjem. Toda le če so izpolnjeni trije precej strogi pogoji, podjetju

6 — Glej obširnejše sodbo z dne 23. marca 2004 v zadevi C-234/02 P (Evropski varuh človekovih pravic proti Lambertsu, Recueil, str. I-2803, točka 90 in naslednje).

zaradi pravne varnosti ni treba privoliti v naknadno izterjavo.

19. Glede okvirja, v katerem so določene in izpeljane uvozne carine in kvote, se lahko napake organov načeloma pripišejo zadevnemu gospodarskemu subjektu oziroma, povedano drugače, se gospodarski subjekti zaradi napak, ki so jih v njihovo dobro storili organi, ne morejo tako zlahka okoristiti. Na prvem mestu gre za velik pomen enotne uporabe carinskega zakonika Skupnosti. Razlike v uporabi med državami članicami bi enostavno vodile k izkrivljanju konkurence. Poleg tega bi bila druga podjetja v slabšem položaju, če bi eno podjetje zaradi nepravilne uporabe preferencialnih carin lahko imelo koristi: carinske kvote, ki so načeloma določene v Svetovni trgovinski organizaciji, so glede na obseg omejene. Kot drugo sem že navedel finančne interese Skupnosti. Gre za lastna sredstva Skupnosti, ki so zelo prizadeta. Če bi se v državah članicah v velikem obsegu pojavljale napake, ki jih ne bi mogli odpraviti, bi s tem lahko v proračunu Skupnosti nastala škoda. Kot tretje gre v splošnem za poklicne uvoznike, glede katerih se lahko pričakuje, da poznajo in da sproti pregledujejo veljavne predpise Skupnosti.

20. Tu je jasna vzporednica s sodno prakso Sodišča glede izterjave neupravičeno podeljenih državnih pomoči. Sodišče namreč meni, da je preudaren podjetnik običajno sposoben ugotoviti, ali se sledi postopku iz člena 88 ES,[7] in da je to dolžan preveriti. S tem pridem do merila, ki ga uporablja Sodišče: narava napake, podjetniške izkušnje in stopnja skrbnosti (glej zgoraj, točka 8).

21. Glede narave napake: Sodišče v sodni praksi upošteva stopnjo kompleksnosti pravila. V obravnavani zadevi pritožnika dejansko zatrjujeta nejasnost pravil Skupnosti. Pri tem se ne motita povsem. Če se Uredba št. 1359/95 bere samostojno, se lahko dejansko razume, da ni potrebna uvozna licenca. Uredba ne napotuje na druge določbe Skupnosti, v katerih je predpisana uvozna licenca, s čimer lahko nastane vtis, da licence ni treba predložiti. Tudi iz Uredbe ni mogoče razbrati, katera druga pravila Skupnosti se uporabljajo za uvoz s preferencialno carinsko tarifo.

22. Zato je vprašljivo, ali predpisi ustrezajo zahtevam iz Medinstitucionalnega spora-

7 — Glej na primer sodbo z dne 20. marca 1997 v zadevi C-24/95 (Alcan Deutschland, Recueil, str. I-1591).

zuma z dne 22. decembra 1998 o skupnih smernicah za pripravo kakovostnih pravnih aktov Skupnosti.[8] V skladu s prvo smernico morajo biti pravni akti Skupnosti jasni, preprosti in natančni. Kot je Komisija poudarila na obravnavi pred Sodiščem, tega ne spremeni dejstvo, da carine določa Svet na podlagi člena 26 ES in da se zadevni stranki zato nista smeli zanesti samo na Uredbo Komisije številka 1359/95, ki že po svoji naravi lahko vsebuje le izvedbene predpise za sklep Sveta.

23. Navedeno pa ne pomeni, da se zadevno pravilo ne bi moglo uporabiti zoper posameznika. Zgoraj navedene smernice Skupnosti niso zavezujoče. Pomembneje je, da gre pri tem za predpise, ki so namenjeni izkušenim gospodarskim subjektom, za katere, kot je že bilo navedeno, velja dolžnost preverjanja. Ne smejo se zanesti samo na eno besedilo.

24. V nekaterih primerih je Sodišče iz dejstva, da je napaka trajala dalj časa, sklepalo, da je bil problem kompleksen in da gospodarski subjekt ni bil dovolj skrben. Sodba Belovo[9] zadeva podjetnika, ki je v daljšem časovnem obdobju devetkrat pridobil licenco, ki je vsakokrat potrdila pravilnost razlage, ki se je kasneje izkazala za napačno, in ta licenca je bila podlaga za sporna plačila. Tudi v sodbi Faroe Seafood in drugi[10] je šlo za gospodarske subjekte, ki so v razmeroma dolgem časovnem obdobju dveh let in pol večkrat prejeli licenco. V sodbi Ilumitrónica[11] je napačna uporaba prava trajala celo več kot 20 let.

25. Sodišče prve stopnje navaja te sodbe *a contrario* kot oporo za obrazložitev, da problem v konkretnem primeru ni bil tako zapleten. Problem, na katerega se sklicujeta pritožnika, je bil namreč rešen razmeroma hitro. Poleg tega se je Sodišču prve stopnje zdela pomembna okoliščina, da sta pritožnika očitno imela slab občutek in sta nemške carinske organe telefonsko prosila za razlago. Strinjam se s sklepom te obrazložitve, vendar ne s samo utemeljitvijo. Kot prvo se mi ne zdi pošteno, da se gospodarskemu udeležencu šteje v slabo, da se je v dvomu glede razlage pravila Skupnosti obrnil na upravo. Dalje, potrditev – kot se je

8 — UL L 1999, C 73, str. 1.

9 — Sodba z dne 16. julija 1992 v zadevi C-187/91 (Recueil, str. I-4937, točka 18).

10 — Sodba z dne 14. maja 1996 v zadevah C-153/94 in C-204/94 (Recueil, str. I-2465, točki 7 in 104).

11 — Glej točko 58 in naslednje točke sodbe, navedene v opombi 4.

kasneje pokazalo – nepravilne prakse organov je lahko utemeljen razlog za domnevo, da je praksa v skladu s pravom Skupnosti. Zame pri tem ni odločilno, ali je ta potrditev ustna ali pisna. Kadar posameznik za razlago zakona prosi organe, mora načeloma sklepati, da je dobil pravilen odgovor.

26. Menim, da je ustrezna utemeljitev drugačna. Odločilno je besedilo pravila Skupnosti, ne pa razlaga, ki jo da kak organ. Samo izjemoma se lahko posameznik na razlago, ki je nasprotna besedilu pravila, lahko zanese tako daleč, da ga zaščiti pred sodiščem in da mu to ne bo moglo oporekati z besedilom pravila. Takšna izjema je, če je več let sistematično ohranjena določena razlaga zakona, pri čemer posameznik svoje vedenje trajno prilagodi takšni nepravilni razlagi zakona. Na kratko, ni potrebno, da je pravilo Skupnosti samo kompleksno, temveč mora biti tudi sistematično napačno razlagano. Za to v obravnavani zadevi ne gre.

27. Drugi pogoj, ki ga je uporabilo Sodišče, je poklicna izkušenost prizadetih. Dlje ko je podjetnik dejaven in večje ko je podjetje, toliko manj je lahko uspešno njegovo sklicevanje na člen 220(2)(b) Uredbe št. 2913/92. Sodišče prve stopnje v sodbi navaja, da gre v obravnavani zadevi za izkušene uvoznike kurjega mesa.

28. Od izkušenega uvoznika se pričakuje visoka stopnja skrbnosti. Ne more se, kot Sodišče prve stopnje pravilno ugotavlja, enostavno zanesti na nacionalne izvedbene predpise, saj uredbe Skupnosti veljajo neposredno. Od izkušenega uvoznika se lahko pričakuje, da se sam ravna po predpisih Skupnosti in da jih skrbno preučuje. Spričo interesa uvoznikov, da se hitro odzovejo na spremembe carinskih stopenj, to ni pretirana zahteva, saj jo uvoznik običajno izpolni tudi v lastnem interesu. Nacionalno izvedbeno pravilo zanj ne pomeni drugega kot pojasnilo.

29. Dalje ima uvoznik možnost, da se obrne na nacionalne organe. Kot sem – v nasprotju s Sodiščem prve stopnje – navedel, nisem prepričan, da mora to narediti pisno, vendarle mislim, da je pomembno, da se carinskim organom za njihov odziv zagotovi

določen čas in da se izkušen uvoznik ne more zanesti na prvo telefonsko potrditev svoje razlage. Za stike med carinskimi organi in uvozniki sta značilna profesionalnost in enako znanje.

30. Ob dvomu glede pravilnosti ravnanja se države članice lahko obrnejo na Komisijo v skladu s postopkom, navedenim v členu 871 Uredbe Komisije št. 2454/93.[12] Obstoj te možnosti vpliva tudi na ravnanje uvoznikov. Lahko zaprosijo državo članico, da to naredi, in tako dobijo pojasnila Komisije.

31. Menim, da niso izpolnjeni pogoji člena 220(2)(b) carinskega zakonika, ki bi upravičevali, da se ne opravi naknadna vknjižba glede zadevnih pritožnikov. Sodišču zato predlagam, da prvi pritožbeni razlog zavrne.

V – Drugi pritožbeni razlog

32. Drugi pritožbeni razlog se nanaša na domnevno kršitev postopka, ko Sodišče prve stopnje neupravičeno ni zaslišalo prič, ki sta jih navedla pritožnika. Namesto tega je Sodišče svojo sodbo oprlo na domneve v breme pritožnikov.

33. Pri tem pritožbenem razlogu sem lahko kratek. Najprej, Sodišče prve stopnje ni zavezano zaslišati prič; to izhaja iz člena 68 njegovega Poslovnika – v drugem odstavku tega člena je govor o pričah, katerih zaslišanje se šteje za potrebno – in to potrjuje sodna praksa Sodišča.[13] Gledano splošno, izključno Sodišče prve stopnje lahko oceni, ali podatki, ki jih ima na voljo na podlagi predložene zadeve, potrebujejo morebitno dopolnitev. Presoja dokazne vrednosti postopkovnega gradiva je sestavni del suverene presoje dejstev, ki je Sodišče v pritožbenem postopku ne preizkusi, razen pri nepravilni razlagi Sodišča prve stopnje glede predloženih dokazov ali če vsebinska nepravilnost njegove ugotovitve izhaja iz postopkovnega gradiva.[14]

12 — Navedena v opombi 3.

13 — Sodba z dne 17. decembra 1998 v zadevi C-185/95 P (Baustahlgewebe proti Komisiji, Recueil, str. I-8417, točka 77). Nemška različica te določbe je manj jasna kot nizozemska in francoska; ti se glasita: „Die Zeugen werden aufgrund eines Beschlusses des Gerichts geladen." „De getuigen wier verhoor noodzakelijk wordt geacht, worden opgeroepen krachtens een beschikking."; „Les témoins dont l'audition est reconnue nécessaire sont cités en vertu d'une ordonnance." Kljub tem razlikam med jezikovnimi različicami je Sodišče v navedenih sodbah izrecno potrdilo, da Sodišče ni zavezano zaslišati prič.

14 — Glej zlasti sodbo z dne 10. julija 2001 v zadevi C-315/99 P (Ismeri Europa proti Računskemu sodišču, Recueil, str. I-5281, točka 19).

34. Pritožnika nista navedla nobenih trditev, ki bi morale glede na navedeno sodno prakso Sodišče spodbuditi k vsebinskemu preskusu in bi lahko morebiti privedle do razveljavitve sodbe Sodišča prve stopnje. Opomnim naj še, da zavrnitev prvega pritožbenega razloga v bistvu temelji na obsegu dolžnosti pritožnikov, da preverijo informacije, in ne na oceni vsebine (telefonskih) pogovorov med pritožnikoma in nemškimi organi.

35. Tudi drugi pritožbeni razlog ni utemeljen.

VI – Predlog

36. Glede na zgoraj navedeno Sodišču predlagam, naj pritožbo družb Peter Biegi Nahrungsmittel GmbH in Commonfood Handelsgesellschaft für Agrar-Produkte mbH zoper sodbo Sodišča z dne 17. septembra 2003 v združenih zadevah Biegi Nahrungsmittel in Commonfood proti Komisiji (T-309/01 in T-239/02) razglasi za neutemeljeno.